

सत्तमो पाठो ।

पब्बतङ्ग पञ्हो ।

प्रस्तुत भाग 'अनुपिटक' पालि-वाङ्मयातील असून 'मिलिन्दपञ्हो' या ग्रंथातून घेतला आहे. यामध्ये भन्ते नागसेन यांनी मिलिन्दराजाला पर्वताच्या पाच गुणांविषयीचे कथन केलेले आहे. या पाठातून निसर्गविषयक विचार दिसून येतात.

“भन्ते नागसेन, पब्बतस्स पञ्च अङ्गानि गहेतब्बानी’ ति य वदेसि, कतमानि तानि पञ्च अङ्गानि गहेतब्बानी’ ति ? “यथा, महाराज, पब्बतो अचलो अकम्पितो असम्पवेधी, एवमेव खो, महाराज, योगिना योगावचरेन सम्मानने विमानने सक्कारे असक्कारे गरूकारे अगरूकारे यसे अयसे निन्दाय पसंसाय सुखे दुक्खे इट्ठानिट्ठेसु सब्बत्थ रूपसद्दगन्धरसफोट्ठब्ब धम्मेसु रजनीयेसु न मुद्दितब्बं, न कम्पितब्बं न चलितब्बं, पब्बतेन विय अचलेन भवितब्बं । इदं, महाराज, पब्बतस्स पठमं अङ्गं गहेतब्बं ।

पुन च परं महाराज, पब्बतो थद्धो न केनचि संसट्ठो, एवमेव खो, महाराज, योगिना योगावचरेन थद्धेन असंसट्ठेन भवितब्बं । न केनचि संसग्गो करणीयो । इदं, महाराज, पब्बतस्स दुतियं अङ्गं गहेतब्बं ।

पुन च परं, महाराज, पब्बते बीजं न विरूहति, एवमेव खो, महाराज, योगिना योगावचरेन सकमानसे किलेसा न विरूह-पेतब्बा । इदं, महाराज, पब्बतस्स ततियं अङ्गं गहेतब्बं ।

पुन च परं, महाराज, पब्बतो अच्चुग्गतो ति । एवमेव खो महाराज, योगिना योगावचरेन जाणच्चुग्गतेन भवितब्बं । इदं, महाराज, पब्बतस्स चतुत्थं अङ्गं गहेतब्बं ।

पुन च परं, महाराज, पब्बतो अनुन्नतो-अनोनतो, एवमेव खो महाराज, योगिना योगावचरेन उन्नतावनति न करणीया । इदं महाराज, पब्बतस्स पञ्चमं अङ्गं गहेतब्बं ।

(मिलिन्दपञ्हो - ओपमवग्गो)

सद्वृत्त (शब्दार्थ)

मुञ्चति (क्रि.) - विसरतो

भङ्ग (वि.) - कठोर, कठीण, कडक

अनुन्नतो - खाली झुकत नाही तो

चल (वि.) - अस्थिर, चंचल

अच्युगत (वि.) - अतिशय उंच

योगि - भिक्खू

अभ्यास

१. खालील प्रश्नांची मराठीमध्ये उत्तरे लिहा.

(१) पर्वतांचे पाच गुण कोणते ?

(२) पर्वताचे गुण निर्वाणापर्यंत कसे घेऊन जातात - स्पष्ट करा.

टिपणे

- निसर्ग व पर्यावरण सांगणे
- निसर्गाचा अभ्यास करणे

